

Tednik Učiteljski Tovariš.

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva.

Štev. 48.

V Ljubljani, 1. grudna 1905.

XLV. leto.

»Učiteljski Tovariš« izhaja vsak petek. Ako je na ta dan praznik, izide list dan pozneje. Vse leto stoji 8 K, pol leta 4 K, četrto leta 2 K. Spise je pošiljati samo na naslov: Uredništvo »Učiteljskega Tovariša« v Idriji. Naročnino prejema Frančišek Črnagoj, nadučitelj v Ljubljani Barje). — Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko. — Rokopisov ne vračamo. — Oglasi in poslanice stanejo za stran 30 K, pol strani 16 K, $\frac{1}{3}$ strani 10 K, $\frac{1}{4}$ strani 8 K, $\frac{1}{8}$ strani 4 K; manjši inserati po 20 h petit-vrsta. Večkratno objavlanje po dogovoru. Priloge poleg poštnine 6 K.

Vsebina: Na delo! — Naš denarni zavod. — Avstrijska slovanska ali južnoevropska slovanska učiteljska zveza? — Nemški otoki in slovenski Štajer. — »Jedna misao i jedan predlog«. — Priznanje in zaupnice. — Razstava učil v Ljubljani. — Iz naše organizacije. — Vestnik. — Uradni razpisi učiteljskih služb. — Inserati. — † Matija Rajh.

Na delo!

Tovariši-samci! Dr. Šusteršič je govoril; obsojeni smo v nadaljno bedo. Ali hočemo še nadalje mirno trpeti in stradati? Ali hočemo še nadalje žrtvovati svoje zdravje za to nehvaležno deželo? Hočemo li mirno gledati, kako se nam posmehuje zadnji delavec zbog naše škandalozne plače, ki nam jo daje dežela, tista dežela, katera se nam ima zahvaliti za vse, katera bi bila brez nas to, kar je kaka dežela v centralni Afriki? Naš stan je napravil iz sužnjev svobodne ljudi. V zahvalo so ga pa isti ljudje zaslužnili. V povračilo za vse, kar smo storili, nam ne privoščijo skorjice kruha. Ljudi s srednješolsko izobrazbo, ki imajo v vsakem drugem stanu zadosten kos kruha, puste stradati. Cestni pometal ima po svoji izobrazbi kraljevo plačo proti nam.

Dovolj o tem! Nesmiselno je izgubljati besedi, ker te nam nič ne pomagajo, kakor nas zadostno uči izkušnja. Na delo tedaj! Dovolj je prošelj, zahtevanj! Pokažimo pest! Združimo se na delo! Ne strašimo se trpini, pota, ki nam je edini odprt, da dosežemo to, kar nam gre. Tisoč in tisoč ljudi je že krenilo na to pot, največkrat z uspehom. Če bomo solidarni, dosežemo vse. Ne zanašajte se na obljubljeno regulacijo plač. Draginjska doklada, ki se je odmerila samo oženjencem, vam bodi dokaz, da Šusteršič et comp. ne mislijo resno na izboljšanje. Ta draginjska doklada je le sredstvo, s katerim se nam hoče zamašiti usta za nekaj let. Doklada naj bi utihnila v nebovpijoče glasove tistih siromakov iz med nas, ki morajo gledati poleg lastnega duševnega in telesnega propadanja še lakote umirajoče družine. Edino ti glasovi so prisilili »ljudske« poslance, da so vrgli nekaj drobtin tja, odkoder so izvirali. A tega niso storili ne v priznanje našega truda, ne iz usmiljenja: ampak storili so tako, kakor se vrže lačnemu psu obglojeno kost pod mizo, le da utihne. Tudi sitnega berača se odpravi z vinarjem, da je mir in pa da drugi ljudje, to videč, reko: »Pa vendar ni tak!«

A mi nismo berači. Pošteni delavci smo na polju narodne prosvete; zato tudi zahtevamo takim delavcem primerne plačila. Ker se nam ne da tega plačila, prisilimo tiste, ki so v to poklicani, da nam ga dajo!

Tovarišice, tovariši! Sami smo! Zanašati se moramo samo nase, na lastno moč. Zakaj tudi oni, na katere smo se dosedaj naslanjali, so nas zapustili v odločilnem trenutku. Napredni poslanci so brezpogojno kapitulirali pred klerikalno manjšino. Vse, kar so klerikalci hoteli, so dosegli. Med onimi pa, ki so se zarotili, da nas izstradajo, je tudi nekdo, ki si lasti pravice do imena tovariša. Med našimi zatiralci je človek našega stazu, izdajica, ki ni vreden, da bi mu značajan učitelj pogledal v obraz. Pride pa čas, ko bomo s tem človekom temeljito obračunali.

Da se doseže enotno postopanje, naj skličejo okrajna društva zborovanja, kjer si po dogovoru izvoli vsako društvo enega zastopnika. Ti zastopniki posameznih društev naj se snidejo o Božiču v Ljubljani, kjer naj ukrenejo potrebno, da nam bo z novim letom že mogoče storiti to, kar hočejo imeti naši deželni »očetje«.

Učitelj-samec.

Naš denarni zavod.

Geslo: Kar plodonosno naložim,
v pomoč le sebi podarim.

**Hranilnica in posojilnica Učiteljskega
konvikta v Ljubljani,**

registрована zadruga z omejenim jamstvom.

Promet do konca meseca kimavca 1905 K 158.178.22.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v poštnih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Avstrijska slovanska ali južnoevropska slovanska učiteljska zveza?

I.

»Ob Binkošti prihodnjega leta se ustanovi avstrijska srednješolsko-profesorska zveza«. Ta notica je zagledala beli dan po vseh avstrijskih časopisih pred nekoliko dnevi. Ta sklep je napravila zadnja glavna skupščina nemške profesorske zveze v Brnu. Sklep je dalekosežen in vsak pravi prijatelj

prave ljudske izobrazbe se mora veseliti tega pomembnega koraka, ki so ga storili srednješolski profesorji v Brnu. Zakaj s tem korakom se bližamo uresničenju onih idej, ki jih goji vsak pravi prijatelj prave ljudske izobrazbe ne glede na jezik in ležo posameznih narodov. Trdno smo prepričani, da bodo oni profesorji, ki bodo tvorili to zvezo, vplivali na svoje učence v onem smislu, ki ga dandanes tako krvavo pogrešamo, ravno kar se tiče posameznih narodnosti, v smislu namreč, da goji vsak narod pravo tolerančnost ne samo v narodnem, temveč tudi v verskem oziru do svojega soseda — do drugega naroda — po principu: vsak narod se razvijaj po danih človeških in božjih zakonih v okvirju danih postav za boljšo in srečnejšo prihodnost.

In kar so sklenili ustanoviti srednješolski profesorji, to ventilira že precej let v avstrijskem učitelstvu ne le nemškem, temveč tudi slovanskem. Nemško avstrijsko učitelstvo se je strnilo že pred nekoliko leti v mogočno »avstrijsko nemško učiteljsko zvezo«, ki šteje skoro 16.000 mož in ki ima svoje glasilo »Deutsch-österreichische Lehrer-Zeitung«, ki jo tiskajo v 18.000 izvodih.

Kar so si Nemci lahko ustanovili, tega si avstrijski slovanski učitelji ne moremo ali pa nočemo ustanoviti. Poudarjamo pač: nočemo, nikakor ne: ne moremo. Dozdeva se nam, da smo Slovani sploh nekaki rojeni separatisti in da ne poznamo še smisla za skupno delovanje za skupnost. Ta separatizem je pa menda bolj umetno sugeriran, priučen kakor pa prirojen.

»Učit. Tovariš« je že l. 1900. pisal, da se ustanovi »Avstrijska učiteljska zveza«. Takratni naš članek je obudil precej zanimanja in nekateri so ga odobraval, a drugi zopet izpodbijali. Takrat je pisal »Slovenec«, da bi bila taka »zveza« nenaravna, zakaj, kako bi mogel sedeti nemškonacionalni učitelj poleg slovenskega ali češkega učitelja, protestant poleg »Slomškarja« i t. d.

Dozdeva se nam pa, da so bili tisti pomisleki le gola pretveza, zapisani le iz namena, preprečiti zasnovano akcijo.

Zanima nas, posneti misli takratnega našega članka, a ker upamo, da cenjeni bralci in cenjene bralke »Učit. Tovariša« še hranijo dotični letnik (1900) opuščamo to in opozarjamo čitajoče občinstvo na dotični letnik.

Pozneje je ta misel še enkrat mogočno vzplamtela in to je bilo na občnem zboru naše »Zaveze« v Trstu. Tam so se že stavile primerne resolucije in srečno jih je utemeljeval tovariš z Goriškega. A zadeva se je dala začasno ad acta v študiranje.

Umevno je, da tako pereče vprašanje ni moglo popolnoma izginiti z učiteljskega političnega obzorja. In ravno, da vsaj nekoliko oživotvorimo to deloma že pozabljeno misel, je namen teh vrstic. Nikakor se ne štejemo merodajnim, da morajo igrati te naše vrstice kako vodilno vlogo pri vsi zadevi, ne, temveč s tem želimo spraviti le v tir ono vprašanje in želimo slišati prav mnogo, mnogo glasov po geslu: več glav — več misli, več oči — več vidi.

Nastane pa vprašanje: Kaj ustanovimo, ali »avstrijsko slovansko učiteljsko zvezo« — ali le — evropsko južnoslovansko učiteljsko zvezo? —

Naša misel je: ustanovimo si najprej »avstrijsko slovansko učiteljsko zvezo«.

Glavni namen te zveze bi bil: Gojiti intenzivneje medsebojno spoznavanje in spoznavanje slovanskih učiteljskih teženj, podpirati skupno delovanje avstrijskega slovanskega življa, ki bi obstajalo v prvi vrsti v tem, da bi pri morebitnih

skupnih izletih olajševali si medseboj potovalne zapreke, da bi prirejali skupne šolske razstave in da bi izdajali vsako leto nekako skupno letno poročilo, kjer bi se jasno zrcalilo vsakoletno delovanje posameznih, v tej zvezi zastopanih učiteljskih zvez. Seveda bi morala biti ta poročila tiskana v onih jezikih, v katerih služe dotična učiteljska zveza.

Osnovanje take osrednje učiteljske zveze si mislimo takole: Odbor bi obstojal iz predsednika, tajnika in blagajnika v osrednji učit. zvezi zastopanih posameznih učiteljskih zvez, ki bi volil potem izmed sebe predsednika, tajnika in blagajnika kakor tudi ostale odbornike osrednje avstrij. slovanske učiteljske zveze. Ti bi imeli, recimo vsako leto — po potrebi — skupno sejo. A občni zbori te osrednje slov. avstr. učit. zveze naj bi bili n. pr. vsako tretje leto. K temu obč. zboru bi poslala vsaka zastopana učit. zveza toliko odposlancev, kolikor bi jih ji pripadalo po številu svojih članov-društev. In ti občni zbori bi imeli določiti nekako nadaljne delovanje avstrijskega slovanskega učiteljstva.

II.

Ko bi se ta osrednja slovanska avstrijska učiteljska zveza do dobra ukoreninila med učitelstvom in zadobila trdna tla, bi morala stopiti v tesno zvezo z nemškim avstrijskim »Lehrerbundom« in napraviti nekak modus vivendi po zgledu socijalne demokracije.

In tako zblizanje bi imelo velikanski pomen za ves nadaljni razvoj avstrijskih narodov in potem bi prišel v do-glednem času šele v veljavo naš prelepi paragraf 19. o istovrednostni veljavi posameznih avstrijskih narodov. Oni kvarljivi narodni šovinizem bi v kratkem izginil s površja avstrijskega političnega življenja, zakaj učitelstvo bi imelo lepo nalogo, gojiti ne le v šoli, temveč še bolj med narodom prepričanje, da je narodni šovinizem le jako dobra molzna krava pre-mnogim sedanjim političnim korifejam. Prepričani smo tudi dalje, da bi se ne pojavili več tako žalostni dogodki, kakor se je prigodil pred par leti v Mariboru povodom glavnega zbora »Lehrerbunda«, ko je imel državni poslanec — učitelj Schreiter s Češkega tako narodno šovinistično navdihnjeni govor, kjer se je spoznalo, da mož ne pozna pravzaprav čisto nič kraja in naroda, kjer je govoril svoj zopni govor. In vzrok temu? Premajhno medsebojno poznanje.

III.

Z nekakim notranjim zadovoljstvom nas je prešinila vest, ki jo je iprožil osebnoma nam znani učitelj-urednik »Prosvete«, tovariš Jov. P. Jovanović, kjer se navdušuje za prirejevanje vseslovanskih učiteljskih skupščin in šolskih razstav.*)

Poudarjamo, da ta misel ni ravno nova, zakaj živi že precej časa tako med slovenskim, kakor tudi med srbskim učitelstvom. Kakor se še spominjamo (in dokaze imamo tudi v rokah), se je v Belgradu že ustanovil nekak komité izmed učiteljstva, ki bi imel oživotvoriti to misel. Toda razni politični pojavi v Srbiji in Bolgariji so potisnili to vprašanje v ozadje in stvar je kazala že znake — otrplosti. — Zbudil jo je zopet tovariš Jov. P. Jovanović. Hvala mu!

Naše mnenje bi bilo z ozirom na stavljena vprašanja sledeče: Slovensko učitelstvo je trdno prepričano, da so taki vseslovanski učiteljski shodi naravnost vitalnega pomena za slovanski življ, ne le s političnega stališča, temveč še bolj kulturnega. S takimi skupščinami in raz-

*) Ta članek prijavljamo na drugem mestu.

stavami bi se temeljito spoznali medseboj, tu bi se navdušili za slovansko pravo kulturo in dobili bi zaupanje in moč vase, da smo tudi Slovani narod, ki imamo dovolj lastne energije, lastne volje, ki moremo tudi na šolskem polju tvoriti nekajlastnega, samosvojega in da nam ni treba hoditi po vsako najmanjšo reč na šolskem polju v »rajh« med Nemce. Na podlagi takih skupščin in takih razstav pridemo tudi do onega spoznanja, da imamo tudi Slovani svojo pedagoško literaturo, in potem izgine tudi iz naših pedagoških publikacij oni za nas prežalosti pojav, da moramo čitati le nemške vire, iz katerih je črpal dotični avtor svoje znanje.

In kje naj bo prvi tak shod? Naša misel je ta. Prihodnje zborovanje naše »Zaveze« se vrši letos na zelenem Štajerskem. Tu naj se izbere kak tak pripraven kraj, kjer bo jako ugodna železniška zveza na jug.

Od tu pohitimo potem ali v Zagreb ali pa privedimo še tovariše iz Hrvatske v stolni Beligrad, kjer se snidimo k prvemu sestanku, da realizujemo vsakemu Slovanu tako simpatično vprašanje. —

—ga.

Nemški otoki in slovenski Štajer.

Prijatelj našega lista nam je poslal ta-le dopis: Te dni sem se razgovarjal z odličnim celjskim domoljubom. Razgovor se je pletel o slovenskih razmerah sploh, osobito pa o onih v slovenskem Štajerju. Zlasti pa sva se razgovarjala še o celjskih odnošajih. Dotični domoljub, ki sva z njim razmotrivala to in ono, je udeležen po raznih celjskih društvih in korporacijah. On zastopa ondi in vodi že veliko let lokalne stvarne šolske potrebščine in stvari ljudskega šolstva celjske okolice, katero okrožje je, kakor znano, popolnoma slovensko, dočim je v mestu samem le ena tretjina Slovencev. Glede šolstva, o katerem se je največ pletel najin pogovor, je pa v Celju samem za nemške otroke izvrstno preskrbljeno, za slovensko deco, mestno in okoliško, pa takorekoč nič. Mesto ima gimnazijo, nemško deško in nemško dekliško meščansko šolo, nemško deško ljudsko in nemško dekliško ljudsko šolo. Za slovensko deco, katere je v mestu in okolici skoro 1500 duš ali še več, se merodajne šolske gosposke ne menijo in nočejo meniti. Za deško šolo imajo Slovenci v mestu navadno slabo hišo, v katero niti ne morejo spraviti vseh dečkov, za slovenske deklice pa niti javne šole ni! Le šolske sestre jemljejo (ker niso imovite) proti plačilu nekoliko slovenskih deklic v svojo privatno šolo.

Ker pa šolske sestre nimajo prostora, ostaja veliko šolskih deklic brez pouka, ako jih mesto ni hotelo vzeti v svoje nemške šole.

Velikanski šolski okoliš, dokaj imovito okrožje, ki šteje v mnogih občinah skoro toliko ljudi kakor mesto samo, ima svoje središče, svojo faro v mestu samem. Toda na tem mestnem teritoriju ne privoščajo celjski nemškutarji Slovencev šolskega poslopja za slovensko šolo, za kar so in morajo biti zavzeti okoliščani, ki imajo denar za novo šolsko zgradbo že nabran! S celjskimi nemškutarji pa soglašajo kompetentne gosposke v Gradcu (deželni odbor, deželni šolski svet), ki zavlačujejo stvar zdaj z rekurzi, zdaj z drugimi birokratičnimi izgovori in šikanami. Stvar se plete že 20 let, odkar bi celjski in okoliški Slovenci radi zidali šolsko

poslopje za deške in dekliške večrazrednice. Ali mesto in graški birokratje jih ovirajo in rinejo le iz mesta ven — ven na kmete, ven na periferijo, ven z dozdevnega nemškega otoka! Zunaj bi Slovincem tudi za vsakih 10 hiš radi ponudili po eno enorazredno šolo, ako bi le ne hrepeneli po mestu, kjer je pa za Slovence edino središče — in to tudi v zmislu zakona.

To je en zgled, kako se nemštvo, t. j. historično-krični ostanek nemštva v slovenskem Štajerju s pomočjo vladne birokracije trudi, da ohrani nemške jezikovne otoke. Ta trud pa tudi ni brez uspeha. K majhnim ostankom nemških meščanov je prišlo v poslednjih 20 letih v spodnještajerska mesta in v trge vse polno nemških uradnikov, ki znajo le za silo slovensko, a so odločni nasprotniki Slovencev. Potem je prišlo vse polno nemških šol in učiteljev in vrh tega, kakor da bi ne bilo še dovolj vsega tega, še nemških protestantov, katerih število so še pomnožili nekateri domači verski odpadniki. S pomočjo teh faktorjev se pa že dajo nemški otoki ohraniti, ker imajo zaslonbo in protekcijo na visokih, višjih in jako visokih mestih. Zato ti nemški otoki v slovenskem Spodnjem Štajerju tudi dobro uspevajo.

Nekoliko tolažbe je sicer v tem, da štajerski Slovenci na kmetih dobro napredujejo; vendar pa je ta napredek našega mehkega kmeta preslab nasproti nemškim jako utrjenim otokom, kakršni se nahajajo med Dravo in Savo, od Radgone in Maribora do Brežic, pa zopet na drugi strani od koroške meje do hrvaško-ogrske granice, od Slovenj gradca do Rogatca.

Vlada seveda ne ovira tega napredovanja nemštva, marveč ga pospešujejo v Gradcu vsi cesarski in deželni organi. Ali napredovanju Slovenstva, ki je sicer tako neznan in ponižno, pa stavljajo vsi vsakovrstne ovire, od katerih smo poprej navedli le en sam eklatanten slučaj. Lahko bi pa navedli na stotine takih slučajev, ki pa niso več slučajji, marveč sistem! Pritožbe štajerskih slovenskih poslancev, bodi v Gradcu, bodi na Dunaju, so bob ob steno. Stvar ponemčevanja napreduje v slovenskem Štajerju. Nemški otoki postanejo stebri, na katere bo Prus polagal svoj most najprvo do Save, potlej pa do Adrije.

In spričo take perspektive v bodočnost bi morala slovenska politika radikalno nastopiti proti sovražnikom. Prve in glavne postojanke za obrambo slovenskega naroda bi bile šole v onih krajih, kjer jih še ni, kjer bi pa morale biti. Zato bi se delo vse naše politikujoče javnosti moralo osredotočiti na pridobitev slovenskih učilnic in na materijalno učvrščenje slovenskega učiteljstva. Brez tega nima slovenski Štajer bodočnosti.

„Jedna misao i jedan predlog“.

V zadnji številki smo že omenili, da je priobčil g. Jovan P. Jovanović, učitelj v Kragujevcu, urednik »Prosvete« in član uprave »Učit. udruženja v Srbiji«, v svojem listu članek pod gorenjim naslovom. Ker se bavi II. članek današnjega našega lista tudi s tem Jovanovičevim člankom, ga priobčujemo v prevodu, ker tako najlažje seznanimo z njim svoje čitateljstvo.

Jovan P. Jovanović piše:

Poslednja leta opazamo veliko gibanje jugoslovanskega plemena, da se jugoslovanski narodi čim bolj medsebojno

spoznavajo in čim jače zblížujejo, da potem z združenimi močmi pospešujejo svoje kulturno napredovanje in jačenje. Jugoslovanski zdravniki, prirodoslovci, umetniki, vseučilišniki in jugoslovanska gimnastična društva so storila v tem pogledu, kolikor so mogla. Oni so si s svojim sestajanjem, zborovanjem, medsebojnim upoznavanjem in druženjem pridobili hvalo in priznanje vsega slovanskega sveta, kar jim tudi mi priznavamo vrlo radi.

Ali prosvetitelji in učitelji slovanske mladine še niso storili, kar in kolikor bi mogli storiti v tem pogledu, dasi bi mogli tozadevno največ doseči. Oni morejo v tem pogledu največ doseči, pravic zaradi tega, ker so vzgojitelji, a vzgojitelji razvijajo mišljenje in čuvstvovanje v narodni mladini, iz katere se porajajo ljudje. A ljudje mislijo, čuvstvujejo in delajo tako, kakor so bili vzgojeni v mladosti, zato je polagajo tudi veliko važnost na odgojo; drugič pa zaradi tega, ker so odgojitelji in učitelji slovanske mladine najmnogoštevilnejša vrsta ljudi, zakaj vrste jugoslovanskega učiteljstva štejejo nekoliko desettisoč izobražencev, ter je tudi mnogo delavcev na tem polju, ki so mimo tega narodnostni pijonirji po vsem slovanskem jugu, ker bivajo povsod: tako v razkošnih prestolnicah, kakor po najsamotnejših selih; tretjič pa zaradi tega, ker so odgojitelji - učitelji ona vrsta izobraženih ljudi, ki znajo preceniti vse istodobne nacionalne razmere in potrebe, ki nastajajo iz razmer ter morejo uspešno delovati za procvit jugoslovanskega plemena.

Pa ako je vse, kar sem omenil, nepobitna resnica, zakaj ni bilo doslej več storjenega v prilog medsebojnemu spoznavanju in zblízanju vsega jugoslovanskega učiteljstva? Po našem globokem uverjenju se zato ni dovoljno skrbelo in storilo, ker ni bilo inicijative z nobene strani. Dolžnost naša je, da na tem mestu zabeležimo, da je nedavno že sprožil to misel eden naših drugov v Belgradu (g. Dim. Putniković), ali stvar je zaspala. Mi srbski učitelji smo globoko prepričani, da bi bilo jugoslovansko učiteljstvo rado zastavilo vse svoje sile za boljšo bodočnost jugoslovanskega plemena, samo da je bilo inicijative za takšno delo.

V tem prepričanju stopamo s tem predlogom pred vse jugoslovansko učiteljstvo z bratsko in kolegijalno prošnjo, da razmišljajo o njem in da sprejmejo ta predlog, ako je dober in koristen, ali ga pa zavržejo, ako je nesmiseln in nekoristen.

Prepričani smo, da bi se vsako leto mogle prirejati občne jugoslovanske učiteljske skupščine in šolske razstave!

Na teh učiteljskih skupščinah bi mogli pretresati in razpravljati mnoga občna in koristna šolska vprašanja, šolsko ureditev ter učiteljsko stanje in njega položaj. Šolske razstave bi mogle biti občne in specialne, t. j. da bi eno leto prirejali razstavo pismenih izdelkov učencev, drugo leto risarij, šolskih knjig i t. d.

Trdno smo uverjeni, da proti uresničenju te misli ni Bog zna kakih težkoč in zaprek, ki bi jih ne mogli odstraniti in premagati. V največji meri je tu potrebna dobra volja; in to, mislimo, ima učiteljstvo. Potrebna so še neka materialna sredstva, ali tudi ta niso tako velika, da ne bi mogli premagati tudi tega nedostatka.

Vse to bi mogli urediti, samo da se sestane prva občna skupščina jugoslovanskega učiteljstva. Na tem sestanku bi v bratskem sporazumljenju in dogovoru mogli dobiti pota in sredstva za vse ostalo.

Ako je dobre volje in odločnosti in ako se uvidi korist in potreba takšnega vzajemnega združenja in upoznavanja in

skupnega dela, potem bi prvo skupščino mogli sklicati že bodoče leto.

Ko stopamo s to mislijo v javnost, prosimo v prvi vrsti uredništva vseh jugoslovanskih listov in časopisov, posebno pa se obračamo do uredništev učiteljskih in šolskih listov, da to našo misel in predlog objavijo v svojih listih, pa da izrazijo svoje mnenje o tem vprašanju.

Prosimo vsa uredništva omenjenih listov, da se izjavijo:

1. Zlagajo li se z nami, da bi prirejanje občnih jugoslovanskih učiteljskih skupščin bilo koristno in potrebno?

2. Verujejo li v možnost, da bi se take skupščine in razstave mogle prirejati?

3. Kje in kdaj bi se mogla vršiti prva občna jugoslovanska učiteljska skupščina, spojena s šolsko razstavo?

Donašali bomo vsako mišljenje o tem vprašanju v našem listu, da se vidi, kako je bila ta misel sprejeta; ako bo sprejeta dobro, potem treba, da se počne resno delo v učiteljskih društvih kakor tudi v učiteljskih zvezah posameznih jugoslovanskih narodov.

Mi smo storili svoje; sedaj je ležeče na ostalih bratih po krvi in poklicu, da povedo, kako in kaj oni sodijo o tej misli, ali se more uresničiti ali ne!

Priznanja in zaupnice.

XII.

Podpisano učiteljstvo črnomaljskega okraja se strinja z Vašim nastopom povodom IV. deželne učiteljske skupščine in se izreka z Vami solidarnim ter izjavlja, da naj se eventualne posledice izvajajo nad vsem učiteljstvom.

To izjavo je podpisalo 33 učiteljev in učiteljic črnomaljskega okraja ter tako izreklo zaupnico svojima delegatoma tovarišema Fr. Šetini in Fr. Lovšinu.

Sedaj je torej zopet govorilo vse kranjsko učiteljstvo ter tako iznova dokazalo svojo stanovsko zavednost in solidarnost.

Razstava učil v Ljubljani.

(Dalje).

IV. Prirodoslovje.

Maier, Učne slike iz prirodoslovja za III. IV. in V. razred.

III. razred.

Voda. Steklenica za kuhanje. Krožnik. Steklена plošča. Patrona z zamaškom, pritrjena na železno žico. Stojalo. Svetilka, napolnjena s petrolejem. Svetilka, napolnjena z vinskimi cvetom. Model parnega stroja.

Zrak. Posoda z vodo. Kozarec. Steklenica s prevrtanim zamaškom. Livnik. Mehur. Cev z batom (zračno vžigalo). Pero od ure. Kavčuk. Žoga. Zamašek iz plute. Nekoliko olja. Goba. Sladkor. Opeka. Kos lesa.

Toplomer. Tri posode. Steklenica za kuhanje. Celzijev toplomer. Dve toplomerski cevi, prva prazna, druga napolnjena z živim srebrom; obe pritrjeni na deščici. Velik celzijev toplomer, ki kaže vseh 100°. Posoda s talečim se ledom. Steklenica z gumijevim zamaškom (gumijev zamašek ima 2 luknjici: skozi eno vtaknemo toplomer, ki je na koncu valjasto iztegnjen, skozi drugo pa stekleno cev, skozi

katero uhaja para). Vroča voda. Mrzla voda. Kozarec z živim srebrom. Svetilka z vinskim cvetom. Stojalo.

IV. razred.

Telo. Kocka. Posoda z vodo. Kozarec. Steklenica. Livnik s pluto. Živo srebro. Kos železa. Kos slanine. Les. Papir. Nož. Škarje.

Razširjanje toplote. Železna palica. Steklena palica. Železna kratka igla. Zamašek. Vosek. Bakrena, medena, železna in steklena palčica v skupnem držaju. Trobel. Steklena troba. Toplomer. Navadna majhna steklenica. Volnena, platnena in svileni krpica. Jeklena igla. Lesen ročnik. Slamnata bilka. Preja. Kožuhovina. Kozarec. Svetilka.

Raztezanje teles po toploti. Toplomer. Mehur. Dve kovinski krogli in dva obroča. Steklenica za kuhanje. z zakrivljeno cevjo. Steklenica z ravno cevjo. Posoda za vodo. Železen lonček. Likalnik. Rdeča tinta. Gumijev trak. Svetilka s stojalom.

Toplomer. Dve toplomerski cevi, prva prazna, druga napolnjena z živim srebrom, obe pritrjeni na deščici. Popolnoma prazna deščica, ki se da na njej pritrditi napolnjena toplomerska cev. Posoda s talečim se ledom. Steklenica za kuhanje z gumijevim zamaškom (zamašek ima dve luknjici; skozi eno vtaknemo toplomer, ki je na koncu valjasto iztegnjen skozi drugo pa stekleno cev, skozi katero uhaja para). Širja cev, pritrjena z gumijevim zamaškom v vrat stekleice za kuhanje. Držaj za steklenico. Celzijev toplomer, ki kaže vseh 100°. Reaumurjev toplomer, ki kaže vseh 80°. Toplomer s Celzijevim in Reaumurjevim merilom. Stekleničica živega srebra. Posoda za vodo. Mala steklena posoda. Zdravniški toplomer. Toplomer za kopel. Svetilka. Stojalo. Zajemalka. Kleščice.

Hlapienje. Stekelnica. Eter. Tablica. Dve gobi. Toplomer. Izdolbena pluta. Steklen pokrovček od ure. Platnena krpica. Krožnik. Naprstnik.

Vrenje. Tri steklenice za kuhanje. Posoda za vodo. Tri svetilke. Tri stojala. Toplomer. Prekuhano žganje. Model parnega stroja.

Tlakomer. Cev z batom. Posoda z vodo. Dve majhni, enako veliki stekleni posodici, ena napolnjena z vodo, druga z živim srebrom. 85 cm dolga, ozka, ravna cev, ki je na enem koncu zaprta s pečatnim voskom. Živo srebro. Tlakomer z novim merilom. Kozarec s pokrovom. Tanka meterska palica. List močnega papirja. Železna plošča. Kamen. Betičnica.

V. razred.

Magnetizem. Dve stojali s papirnato zanko. Magnetna igla. Več magnetov. Igle pletilke. Železni opilki. Dve magnetnici. Lesena, bakrena in steklena plošča. Ključ. Žrebelj. Novci. Magnetni železovec. Kompas. Nož. Svinčnik.

Rosa in slana. Kozarec. Mrzla voda. Toplomer.

Megla in oblaki. Steklenica za kuhanje. Zakrivljena cev, pritrjena s pluto v grlu steklenice. Svetilka s stojalom. Diagram.

Dež in sneg. Železen lonček s pokrovom. Steklenica z mrzlo vodo. Nekoliko ledu. Črna tablica. Svetilka s stojalom. Dva diagrama.

Kroženje vode. Diagram.

Ogljikova kislina. Koreninice. Košček lesa. Košček mehurja. Kozarec. Štiri trobeli s steklenimi pokrovi. Trobel. Oglje. Žveplo. Žveplena kislina. Zdrobljena kreda. Lakmusov papir in barvilo. Apnena voda. Soda voda. Živo apno. Zakrivljena cev. Steklenica. Ravna cev. Steklenica piva.

Steklenica kisle vode (slatine). Zemljevid avstro-ogrske monarhije. Svetilka s stojalom. Stojalo za trobeli.

Alkohol. Rižni skrob. Krompirjevi gomolji. Platnena krpica. Kaleča in nekaleča ječmenova zrna. Kvas. Špirit. Apnena voda. Sladkorna raztopina. Steklenica. Cev. Kozarec. Mikroskop. Preparat v špiritu. Strgalnik. Krožnik. Konjak. Rum. Weichselbaum-Henning: Kako škoduje uživanje alkohola organom, ki so važni za življenje. (Nastenska slika, izdalo »Avstrijsko društvo proti pijančevanju«).

Zrak. Zemeljsko oblo. Svetilka, napolnjena s petrolejem. Stojalo. Krožnik. Kozarec. Pluta. Sveča. Steklena plošča. Mikroskop. Posoda za vodo. Nekaj zelenih listov. Diagram.

Veter. Iz trdega papirja izrezana kača, ki visi na navpično stoječi pletilki. Dve sveči, cilindri in dve podlagi (kladici). Papirna podoba, na zakurjeni peči se vrteča. Troba. Škarje. Olje. Opeka. Zamašek.

Tlakomer. Tlakomer in med letom zabeležena opazovanja vremenskih izprememb. Zemljevid avstro-ogrske monarhije.

Elektrika. Steklena in dve smolnati palici. Pečatni vosek. Žveplo. Usnje. Sukno. Svila. Lesena palica. Dve kovinski palici. Steklenica. Porcelanasta posoda. Progice iz papirja. Kroglice iz bezgovega stržena. Svilene niti. Iz svilenih niti narejen pajek. Suha bučka. Storž. Električno nihalo. Dva elektroskopa z zlatima listkoma. Elektroskop iz slamnatih bilk. Vrtljivi cilindri. Radirka. Pivnik. Prav tanka kovinska žica. Ogljena palčica. Steklen stolček. Kurje pero. Možički iz bezgovega stržena. Zdrobljen sladkor. Pesek. Kosčki plute. Suh mah. Paličica iz ribje kosti. Svinčnik. Glavnik. Sveča. Papir. Bezgova veja.

Hudo vreme: Elektroskop. Zmaj, ki je pritrjen na svilenem robcu in ima na vrvi obešen ključ. Strelovod na šolskem poslopju. Slika Benjamina Franklina.

VI. — VIII. razred.

Učila za nauko o molekularnih silah v obče. Trda, krhka in mehka telesa. Prožna telesa. Vzmet. Silomer. Prožna tehtnica. Priprava za poodčitovanje sprijemnosti. (gladka, kovinska in steklena plošča). Lasovitost. Občujoče posode z ozkimi cevmi. Stenj. Sladkor.

Učila za nauko o toploti. Tekočinski in zdravniški toplomer (glej IV. razred). Priprava za določanje toplotne prevodljivosti teles. Priprava za določanje toplotne prevodljivosti vode (glej IV. razred). Mrazotvorna priprava za strjenje vode, s pomočjo žveplenega etra. Papinov lonec. Priprava za vrenje etra s toploto roke. Priprava za prekanjanje. Zračno vžigalo. Goriva. Netiva. Parni bat. Parni stroj in njegova uporaba. Slika parnega stroja.

Učila za nauko o magnetizmu. Magnetna palica. Podkev. Igla. Magnetna podkev s kotvico (glej V. razred). Odklonska in naklonska igla. Astatični igli.

Učila za nauko o elektriki. Priprave za proizvodnjo elektrike. Slabi elektrovi. Električno nihalo. Elektroskopi. Otila kovinska krogla za dokazovanje nabiranja elektrike na površju. Priprava za elektriziranje po razdelbi. Električni kolovrat s pripravami za poizkuse. Leydenska steklenica. Izpraznjevalec. Elektrofor. Galvanski členi. Priprava za razkrajnjanje vode. Priprava za galvanoplastiko. Galvanometri. Elektromagneti. Brzjav. Električni zvonec. Indukcijski aparat. Telefon. Termoelement. Elektromotor. Dinamostroj. Amperometer.

Učila za nauk o mehaniki. Priprave za določanje težišča, položaja in stojalnosti teles. Vzvodi (tehtnice). Škripci. Kolo na vretenu. Priprava za določanje sil sestavljač in poslednjice (paralelogram sil). Troje nihali z dolžinami 1, 4, 9. Sekundno nihalo. Hidrostatična tehtnica. Gostomeri. Priprave za določanje tlaka na dno, na stene in vzgona. Občujoče posode. Potapljalški zvon, potapljalček (slika). Natega. Zavita natega. Navadna sesaljška. Heronova buča. Brizgalnica. Zračna sesaljška za razredčevanje in zgoščevanje. Strmina. Klini. Vi-jaki. Sredobežni stroj.

Učila za nauk o zvoku. Zveneče plošče in strune. Samostrun. Sirena. Ustnična in jezična piščal. Slika in model ušesa in glasila. Gramofon. Godala.

Učila za nauk o svetlobi. Priprava za poodčitovanje svetlobnega odboja. Ravno, jamasto in vzbočeno zrcalo. Krasnogled. Priprava za poodčitovanje svetlobnega loma. Optične leče. Prizme. Slika in model očesa. Drobno-gled. Daljnogled. Kamera obskura. Fotografični aparat.

Učila za nauk o kemiji. Poizkusne priprave za razvijanje kisika, vodika in dušika. Kemikalije.

Tehnologija. Tehnološka zbirka na II. mestni deški ljudski šoli: Steklo. Zarnice. Vžigalice. Smodnik. Knjigotisk. Kamenotisk. Železo-jeklo. Železni izdelki. Žica in žični izdelki. Jeklena pisalna peresa. Kovine. Zlitine. Emajliranje. Grafit. Svinčniki. Opeka. Glinene peči. Porcelan. Cement. Umetno glineno blago. Sladkor. Figova kava, cikorija, kandi in sadje v konzervah. Skrob. Testenine. Kakao in čokolada. Celuloza. Lesovi. Laneno predivo. Platnene tkanine. Konopno predivo in izdelki. Bombaž. Bombaževe tkanine. Juta. Volna. Vata. Klobučevina. Sita. Papir. Pivovarstvo. Milo. Sveče. Etrska olja. Mineralna olja. Smole. Kavčuk — trda guma. Azbest — guma. Eternit. Usnje. Barvila. Anilinske barve. Barvane in tiskane tkanine. Klej. Glavniki roženi. Produkti iz živalstva, rastlinstva in rudinstva.

Iz naše organizacije.

Kranjsko.

Učiteljsko društvo za šolski okraj Rudolfovo zboruje dne 7. decembra t. l. ob 1. uri popoldne v Št. Lovrencu ob Temenici. Poleg običajnih točk bo hospitacija v obeh razredih, ter nastopita: gospica Amalija Hinek, »Pisani e«, gospod Fran Potokar, »Spisje: Sova. — Samostojni opis po načrtu«. Razgovor o nagrobnem spomeniku pokojnemu g. nadučitelju Alojziju Jeršetu. — Tovarišice in tovariši! Pri-stopite društvu z letnino 2 K ter udeležite se zborovanja v čim večjem številu! Dobro došli, prijatelji šole in učiteljstva!

Viljem Gebauer, predsednik.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj zboruje v petek dne 8. decembra t. l. točno ob polu 11. uri dopoldne v deški šoli za celjsko okolico po nastopnem sporedu: 1. Zadnji zapisnik. 2. Društvene zadeve in nasveti. 3. Nadaljevanje predavanja g. prof. Kožuha o kartografični projekciji. 4. Iz šolske prakse. — Pol ure pred zborovanjem seja »koncertnega odseka«. K prav obilni udeležbi vabi

Armin Gradišnik, predsednik.

Učiteljsko društvo za ptujski okraj zboruje v četrtek, 7. decembra t. l. ob 10. uri dopoldne v okoliški šoli s sledečim sporedom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročila delegatov: a) O VII. dež. učit. skupščini, b) O »Zavezi«, c) O »Lehrerbundu«. K prav obilni udeležbi vabi

J. Kapič, predsednik.

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico zboruje v četrtek, dne 7. decembra 1905, v šoli Leitersberg-krčevinski. Vzpored: 1. Zapisnik o zborovanju dne 6. julija 1905. 2. Dopisi. 3. Poročilo o delovanju društva za leto 1905. Poročilo blagajnika. 5. Pogovor o novem šolskem in učnem redu za ljudske in meščanske šole. 6. Predlogi in nasveti. 7. Volitev novega društvenega odbora.

Z ozirom na novi šolski in učni red pozivam ter prosim vse gg. spodnještajerske tovariše, da si ga pogledate prav pozorno in pregledate prav stvarno. Eventualne pripombe, želje in druge opazke mi blagovolite doposlali ali drugim potom javiti najpozneje do 15. decembra 1905. Posebno potrebujem stvarnih podatkov o šolskih vrtilih (obveznost, delo, ovire itd.), o katerih govori § 13. Jako mi ustrezete, cenjeni gg. tovariši, ako mi naznanite do 15. ali vsaj do 20. decembra tudi mnenja o šolskih zvezkih (lineatura, oblika itd.). C. kr. ministerstvo želi in namerava uvesti nekakšno enotno tipo šolskih zvezkov ter nabira tozadevnih poročil.

Avguštin Požegar.

Šmarsko-rogaško učiteljsko društvo zboruje dne 8. decembra ob eni popoldne v Šmarju. Glavna točka sporeda: Razgovor o novem šolskem in učnem redu. K obilni udeležbi vljudno vabi

odbor.

Učiteljsko društvo za celjski in laški okraj je zborovalo po štirimesečnem odmoru sedmič v tem letu dne 5. novembra v navadnih prostorih v Celju. Zopet okrepčani po počitnicah, se nas je zbralo lepo število — 40 tovarišev, da pokažemo, da nam ni mar le dela v šoli, ampak da si hočemo tudi načrpati v svojih tovariških sestankih novih moči in veselja za naše trudapolno delo, ki nam vkljub malenkostnih povišanj ni tako poplačano, kakor bi zaslužili. Vsekako pa bi bilo število zborovalcev vedno lahko na tem višku, če ne višje, da bi ne bilo pri marsikom preveč komoditete in indolence, da ne rečemo nekakega mrzličnega izogibanja pred tovariši, kar gotovo ne donaša nikakih tovariških simpatij. Upamo, da vidimo pri prihodnjem zborovanju marsikoga, ki smo ga pogrešali vse leto!

G. predsednik pozdravi v iskrenih besedah navzoče tovariše in novo članico gdč. Kavčičevo iz Blagovne ter goste gdč. Megličevo, gg. Lorberja in Stritarja iz Braslovč, zlasti pa še g. prof. Jos. Kožuha, ki je blagovolil ponuditi se v društvu predavati o kartografični projekciji. Po prečitaniu in odobrenju zadnjega zapisnika nam je g. predavatelj prav zanimivo predaval o gori imenovani temi, ki je pa takrat še ni mogel končati zaradi pičlo odmerjenega časa; nadaljeval bo o tem predmetu v enem prihodnjih zborovanj, na kar opozarjamo že danes člane, katerim se nudi prilika, pridobiti si za šolo marsikaj koristnega.

Od zadnjega zborovanja sem smo izgubili dva tovariša; koncem meseca avgusta je preminil marljiv bivši član našega društva g. Ivan Pilihi, nadučitelj pri Sv. Štefanu pri Šmarju, katerega je stara sovražnica učiteljstva — sušica — strla v najlepši moški dobi. V znak sožalja so na poziv tov. predsednika vstali navzoči člani. Zaradi preseljevanja pa smo izgubili tov. g. Martina Kranjčiča, ki je prišel za nadučitelja v Škale pri Velenju. Tudi važna zborovanja, kakor je omenjal tov. predsednik, so se vršila od zadnjega zborovanja dozdej, in sicer: ono »Zaveze« v Pulju, »Lehrerbundovo« zborovanje glede zedinjenja štajerskega učiteljstva in VII. uradna deželna skupščina. Tov. g. Černež je na kratko podal paralelo med zadnjo in zdano dež. učit. skupščino, poudarjajoč znaten napredek te skupščine v primeri s prejšnjo.

Govorec o raznih zborovanjih pa tudi nismo mogli zabiti možatega nastopa naših vrlih tovarišev na Kranjskem o priliki njih dež. učit. skupščine. Komur se izčrpavajo moči do skrajne meje, se mu nalaga le delo in zopet delo, a se mu ne privoščijo trohice poviška pošteno, a krvavo zasluženega plačila, temu se pač ni čuditi, da malo trdneje potrka tam, kjer ga morajo slišati: Tako postopanje kranjskega učiteljstva mora pač imponirati vsakemu količikaj razsodnemu človeku. Naše društvo zato izraža svoje iskreno sočustvo nad vrlim postopanjem kranjskega učiteljstva o priliki deželne učiteljske skupščine. A čudili smo se, čuvši, da se misli take vrle zastopnike, za katerimi

stoji brezdvomno vse kranjsko učiteljstvo kot mogočna falanga, disciplinirati. Z obžalovanjem pa smo zaznali, da je za glasovito discipliniranje delegacije kranjskega učiteljstva glasoval c. kr. nadzornik, kar kaže, kako malo mu je mar gmotno stanje slovenskega učiteljstva, ki bi moralo v njem imeti pravega zaščitnika in dobrohotnega prijatelja. Od moža, ki je baje s svojim »železnim konjem« prekorajil nekaj Evrope, bi pričakovali malo več svetovnega naziranja in naprednega duha, nekaj več prijateljstva do trpečega učiteljstva. Tudi na Ruskem zdaj ni več tako, kakor nekdanj...*)

V počitniškem času je zborovala v Št. Jurju ob juž. žel. »Družba sv. Cirila in Metoda«. Tamošnjemu učiteljstvu se ima ta zahvaliti, da je družba tako imenitno zborovala. Kardakoli se domislimo »Družbe sv. Cirila in Metoda«, vedno nam pridejo na misel besede »Črevlje sodi naj kopitar...« V šolski družbi, ki je res eminentne važnosti za slovenski narod, še dozda nima učiteljstvo pravega zastopstva. Da bi bil v vodstvu družbe pravi strokovnjak, bi odpravilo to marsikatero napako in čisto drugače delovalo kakor dozda. — V odboru omenjene družbe sedita dva člana, ki sta skupno z nadzornikom Stiasnim tudi glasovala za discipliniranje delegatov, in sicer dekan Žlogar, tajnik gori omenjene družbe in toli oboževani notar Luka Svetec. Groza obhaja človeka, videč, da sede v odboru šolske družbe taki možje. Potem ni čudo, da ne marajo v odboru učitelja-strokovnjaka. Z obžalovanjem vzame naše društvo na znanje postopanje »Družbe sv. Cirila in Metoda« napram učiteljstvu.

Kakor je dalje omenjal tovariš predsednik, je bilo naše društvo o priliki Prešernove slavnosti častno zastopano; tudi je opozoril tovariše na novi šolski in učni red, o katerem se bo razmotrivalo pri prihodnjem zborovanju natančneje. Tudi je izrazil veselje nad prisotnostjo tov. g. Schmoranzerja, ki je po daljšem dopustu zopet prišel med nas. Veseli pa ga morajo biti tovariši tembolj, ker se je z vso vnemo poprijel poučevanja novodobnega risanja v risarskem kurzu za učitelje, ki se vrši vsako nedeljo dopoldne v prostorih deške okoliške šole. Požrtvovalnost zlasti tov. g. Schmoranzerja kot voditelja kurza, pa tudi kurz obiskujočih tovarišev je velika, če pomislimo, da ne dobe niti vinarja podpore od strani, ki bi ji moral biti napredek učiteljstva nad vse.

Upamo, da bomo pri prihodnjem zborovanju, dne 8. decembra, marsikateremu redkemu obiskovalcu naših zborovanj stisnili roko.

Vestnik.

Učiteljski dobrotniki. »Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta« so darovali: Prva dolenjska posojilnica v Metliki 200 K; županstvo v Št. Petru na Krasu 10 K; županstvo na Dovjem na Gorenjskem 20 K; učiteljstvo deške ljudske šole v Kranju 9 K namesto venca na krsto gdč. tovarišici Viktoriji Praprotnikovi. G. Karel Mahkota, učitelj v Velesovem, je nabral ob sklepu usposobljenostnega izpita med tovariši 12 K. Živeli učiteljski dobrotniki in nasledniki! Bog plati!

Kolekta poštnih znamk. Iz kamniškega okraja kolekta št. 11; iz novomeškega okraja prepis kolekta št. 2. Bog poživi vse »kolektarje«, posebno one, ki pošiljajo kolekta hitro naprej!

Z izboljšanjem učiteljskih plač, tako piše »Rdeči Papor«, se je pečal kranjski deželni zbor. Liberalni kakor tudi klerikalni poslanci so bili nenavadno prijazni delavcem. Seveda, tudi deželni zbor nima večnega življenja, prišlo bode zaključje, pa nove volitve in z učiteljskimi glasovi bode treba računati. In zato je čas, da se stori nekaj za učitelje. Sicer prihaja to izpoznanje precej pozno. Da se učiteljem slabo godi, je že stara stvar. In da je dežela dolžna skrbeti za tiste, ki vzgajajo mladino ljudstva, tudi ni nič novega. Znano je tudi že davno, da večne materialne skrbi niso sredstvo za pospeševanje stanovskih dolžnosti. Ali

učitelji niso bili — nevarni. Slikali so svoje žalostne razmere v svojih časopisih in to ni bolelo nikogar. Šele ko so nastopili z znano obstrukcijo na zadnji deželni učiteljski konferenci, so gospodje spoznali, da je situacija bolj resna, kakor so mislili prej. Sedaj se vse topi ljubezni do učiteljev. Tako je seveda povsod; kdor ne zahteva svojih pravic tako, da se ga mora slišati, njega se ne sliši; kdor ne podkrepi svojih zahtev z močjo, na njega se ne ozira. Učiteljem je to dober pouk. A dolgoletno preziranje važnega vprašanja se sedaj maščuje. Deželne finance so jako klavrne in če bi tudi deželni zbor hotel izdatno pomagati, ne more. Kajti »kjer nič ni, tudi cesar ne vzame.« Od samih simpatij učitelji ne morejo živeti. Deželni zbor bi bil moral že davno skrbeti, da bi bil našel nove vire dohodkov in če bi bil smatral učiteljsko vprašanje važno, bi bilo sedaj lahko že rešeno. Tako pa dajejo sedaj mesto regulacije draginjsko doklado. In glede te se ne morejo zediniti. Računajo, pa vidijo da ni denarja. Nekaj bi lahko dali, a mnogo ne. Kako torej razdeliti? Komu dati in komu ne? Eden misli tako, drugi tako. Potem pravi drugi zopet drugače. Sklenejo, pa zavržejo lastni sklep, pa debatirajo iznova, pa delajo načrte, pa jih zavržejo in končno se zedinijo na podlagi predloga, ki je najcenejši. Oženjeni učitelji dobe nekaj, samci in učiteljice ničesar. Naj čakajo na definitivno rešitev. In ker morajo dotlej vendar le živeti, naj delajo dotlej dolgove, kadar pa pride regulacija, bodo komaj toliko dobili, da bodo mogli od priboljška plačevati obresti. To so posledice slavne kranjske politike. Stranki pa res nimata druga drugi veliko očitati. Če je tudi bila klerikalna obstrukcija učiteljem škodljiva, je bilo učiteljsko vprašanje vendar že pred obstrukcijo pereče. Sedaj bi komaj dvojna regulacija pomagala.

Umrl je v Rajhenburgu včeraj dopoldne nadučitelj Matko. Več o zaslužnem tovarišu že spregovorimo.

Blejski diletantje so priredili dne 26. novembra t. l. v »Blejskem domu« veselico z igro v korist »Učiteljskemu konviktu«.

Okrajna učiteljska skupščina za logaški okraj bo dne 4. julija 1906. v ljudski šoli na Rakeku.

Deželni zbor kranjski je dovolil »Narodni šoli« 400 K podpore za l. 1905 in za l. 1902 — 1904 naknadno 400 K.

Petletnice. Deželni šolski svet kranjski je 15 učiteljem priznal predčasoma 6. petletnice in jih nakazal v plačilo. Deželni odbor se je pritožil do upravnega sodišča, ker je smatral, da deželni šolski svet z ozirom na tozadevne deželne zakone ni bil opravičen, priznati označene petletnice. Upravno sodišče je ugodilo pritožbi deželnega odbora. Zaradi tega so prizadeti učitelji prisiljeni, vračevati deželi nezakonito prejete petletnice. Te petletnice znašajo skupaj 3399 K 92 h. Glede na to, da vsi prizadeti učitelji, kojih je velik del že v pokoju, težko vračajo petletnice, ki so jih prejeli in porabili v dobri veri, da jim po postavi gredo in na podlagi odločbe deželnega šolskega sveta, je bil finančni odsek deželnega zbora mnenja, da naj se deželni zbor ne omeji samo na rešitev vloženih prošelj, temuč da se glede vseh prizadetih 15 učiteljev sklene, da se terjatev dežele na nezakonito izplačanih petletnicah v skupnem znesku 3399 K 92 h odpiše. Ti učitelji, oziroma nadučitelji so: Gerčar Andrej, Franke Josip, Levstik Vinko, Stojec Fran, Papler Fran, Žibert Anton, Požar Anton, Adamič Avgust, Armič Leopold, Maier Josip, Kumer Valentin, Engelmann Kristjan, Punčah Šimen, Muhič Fran, Kavčič Fran. Deželni zbor je v seji dne 22. pret. m. sklenil, da se označeni zneski na preveč prejetih petletnicah navedenim 15 učiteljem odpišejo in da se tiste vsote, ki so že vrnjene, izplačajo.

Kredit za šolske zgradbe. Deželni zbor kranjski je v seji dne 24. pret. mes. dovolil deželnemu odboru za l. 1905. za podporo šolskih zgradb 12.000 K kredita, ki ga naj primerno razdeli.

Članek tovariša Jovanovića, ki ga priobčujemo danes, je objavila tudi »Edinost«. Članku je pripisala te-le vrstice: Z radostnim srcem pozdravljamo ta prekrasni predlog! Stotera hvala g. Jovanoviću! Omenjeni gospod je naš dober prijatelj izza odkritja Prešernovega spomenika v Ljubljani, ob

*) To so resnične besede!

(Uredn.)

kateri priliki si je ogledal šolsko razstavo v dekliški šoli na Št. Jakobskem trgu. V srbskih listih je mnogo pisal o našem narodu in tako mnogo storil za bratsko spoznavanje. Mi pozdravljamo predlog g. Jovanovića z največjo radostjo, ker ne dvomimo niti za trenutek, da je izvedljiv, in tudi trdno verujemo v njegovo uresničenje! Posebno nas pa veseli, da je prišel ta predlog od strani naših milih bratov Srbov, ki so s tem realnim stremljenjem za bratsko vzajemnostjo le še tesneje spojili naše krvne vezi! Glavni moment na vsi stvari je pač medsebojno upoznavanje! Prva skupščina naj se priredi v počitnicah julija 1906., in sicer v Zagrebu povodom sokolskega praznika! Potem pa naj se vsako leto izbira drugo mesto. Jako pripravna mesta bi bila: Belgrad, Zagreb, Ljubljana, Trst, Postojna, Celje, Mitrovica, Osjek, Reka-Trsat i t. d. Šlavnemu slovenskemu učiteljstvu pa toplo polagamo na srce, da dela v prospeh te krasne misli! Slovenski učitelji stopite v dotiko z g. predlagateljem! Slava jugoslavjanski zajednici!

Osebnosti vesti. Zaradi bolezni so začasno umirovljeni: učiteljica K. Lenček pri Sv. Križu pri Kostanjevici do 21. maja 1906.; nadučitelj Iv. Demšar pri Sv. Margareti do 19. aprila 1906.; nadučitelj L. Fettich-Frankheim v Mokronogu do 6. marca 1906. — Za suplentinjo na ljudski šoli pri Sv. Margareti je bila imenovana gđ. Ana Rakovec iz Ljubljane. Suplencijo v Mokronogu je prevzela tamošnja suplentka gđ. Fer. Juvanec. Izprašana šolska vrtnarica gđ. Štefanija Pečar je nameščena za pomožno učiteljico v Juršici pri Postojni. Ker je absol. učiteljska kandidatinja gđ. Ljudmila Šircelj resignirala na supl. mesto na dvorazrednici v Šmarjeti, je imenovana na to mesto gđ. Josipina Zaletel iz Ljubljane.

— **Meščanska šola v Postojni.** Na znano interpelacijo poslanca Fr. Arkota glede meščanske šole v Postojni je v deželnem zboru kranjskem dne 21. novembra odgovoril deželni predsednik Schwarz, da se prihodnje leto šola gotovo otvori, in sicer je naučno ministrstvo odločilo, da imej postojnska meščanska šola trgovski značaj.

Izpit učiteljske usposobljenosti so napravili v Mariboru za ljudske šole: Bobič Ferd., Sv. Marjeta na Dr. polju, From Alojzij, Kapela, Grösslinger Dietmar, Puščava. Korže Janez, Slovenj gradec, Laurenčak Ferd., Loka pri Zidanem mostu, Lauter Marija, Št. Peter pri Mariboru, Pleško Marija, Sv. Duh v Hal, Pestevšek Rihard, Reka pri Hočah, Schmiedlechner Terezija, Sv. Marjeta na Dr. polju, Toplak Ivana, Sv. Barbara v Hal, Dietner Ivan, Marenberg, Majcen Pavla, Legen, Goričan Marija, Pristova, Laurič Ladislava, Sv. Lenart pri Ormožu, Pinterič Karol, Sv. Liklavž pri Ormožu; za meščanske šole: Kveder Karel iz Št. Jurja ob juž. žel.

Osebnosti vesti na Štajerskem. Kot začasna učiteljica je nastavljena v Št. Petru na Medv. selu gđ. Albina Zavašnik. Trirazredna šola v Žetalah se razširi v štiri-razrednico. Na utrakvistični šoli v Brežicah je stalno nameščena bivša učiteljica v Jesenicah Pavla Schitnik.

Učiteljske vesti z Goriškega. Potovalnemu učitelju v Št. Mavru Antonu Kutinu se je dovolil dopust za eno leto, da je šel za voditelja učiteljske pripravljalnice v Tolminu. Na njegovo mesto pride Moric Benič iz Vedrijana, v Vedrijan pa okr. učitelj Ivan Jug. Službi sta se odpovedali Marija Breščak, učiteljica ženskih ročnih del za Čepovan, Vrata, Lokovec in Gorenji Lokovec, in Marija Kovačič, učiteljica v Ročinju. V Ročinju pride začasno učiteljska kandidatinja Štefanija Stucin iz Cerkna. Franciška Rjavec je dobila službo učiteljice ročnih del za Trnovo in Voglarje.

Pred goriško izpraševalno komisijo za občne ljudske in meščanske šole so prebile izpit usposobljenosti za ljudske šole s slovenskim in nemškim učnim jezikom gospodične: Silva Binter, Olga Cvahte, Fani Jandl, Vekoslava Gorjak, Marija Kenda, Marija Kocuvan, Alma Kovačič (za slov. šole z odliko), Ana Lapornik (oboje z odliko), Ljudmila Lavrenčič, Ljuboslava Orehek, Berta Pavliček, Ana Prinčič, H. Samotorčan, S. Luitgarda Schweiger, Marija Stare, S. Berchmana Tomc, Ana de Toni, Franja Trtnik (oboje z odliko) Amalija Vardjan, Avrelia Vrezec,

S. Bazilija Žigart, Bogdana Žizek in gospod Ivan Riglar; za ljudske šole s slovenskim učnim jezikom gospodične: Marija Bučar, Marica Perin (nemščina kot predmet), Josipina Skert, Katarina Šušelj (nemšč. kot predm.), Julija Šusteršič (nemšč. kot predm.), Ana Švagelj (ital. kot predm.), Lucija Trampuž (nemšč. kot predmet), Antonija Vižin in Fani Živec (z odliko, nemšč. kot predm.), za ljudske šole z nemškim jezikom gospodična Adela Schwarzer. Ena kandidatinja je bila reprobirana.

Razgled po šolskem svetu.

— **Draginjska doklada kranjskemu učiteljstvu.** V seji deželnega zbora kranjskega dne 24. pret. mes. je poročal poslanec Ivan Hribar o predlogu šolskega odseka glede draginjskih doklad kranjskemu učiteljstvu: V seji dne 8. novembra t. l. je deželni zbor pritrdil nujnosti predloga poslanca Iv. Hribarja in tovarišev, ki meri na uravnajo, oz. zvišanje službenih prejemkov ljudskošolskega učiteljstva. Za posvetovanje tega predloga izbrani šolski odsek je razpravljal o njem v svojih sejah dne 10., 14., 17. in 18. pret. m. Odsek je bil soglasnega mnenja, da je izboljšanje gmotnega stanja ljudskošolskega učiteljstva v istini nujno, ker so cene živilom in sploh vsem življenjskim potrebščinam po mestih in na kmetih v zadnjih letih tako poskočile, da učiteljski prejemki, ustanovljeni z zakonom z dne 14. maja 1898, nikakor ne zadoščajo, da bi učiteljstvo varovali prav občutnega pomanjkanja; bil je dalje pa tudi soglasnega mnenja, da se ta uravnava, kakor je nujna, v kratki, še preostajajoči dobi sedanjega zasedanja deželnega zbora ne da definitivno izvršiti. Ker je pred vsem tudi izključeno, da bi se še v tem zasedanju moglo dogotoviti poročilo o proračunu za l. 1906. To poročilo more namreč na vrsto priti šele potem, ko se definitivno rešijo proračuni za leta 1902, 1903, 1904 in 1905 ter računski zaključki za leta 1900, 1901, 1902, 1903 in 1904; definitivna uredba učiteljskih službenih prejemkov pa je mogoča šele takrat, ko pride deželno gospodarstvo zopet v redni tir in ko se odpro v ta namen neobhodno potrebni viri dohodkov. Šolski odsek se je zatorej glede na stanje finančnih razmer dežele kranjske odločil nasvetovati za sedaj le draginjske priklade oženjenim učiteljem v visokosti 25% stalnih plač, kar po neuradnih, vendar pa verjetnih podatkih, ki so bili šolskemu odseku na razpolago, pomeni denarni uspeh preko 95.000 K na leto. S tem se pač odpomore le največji bedi med učiteljstvom, ker draginja pritiska najbolj na oženjene učitelje in med njimi zlasti na one, ki so oblagodarjeni z deco. Šolski odsek si pa ne prikriva, da ima tudi ostalo ljudskošolsko učiteljstvo pravico zahtevati, da se mu kar najprej mogoče uravnajo sedanjim razmeram neprimerni službeni prejemki in da nasvetovana draginjska priklada tudi za oženjene učitelje ne pomeni še viška, do katerega bi se smelo iti pri definitivni uredbi. Kar se termina za začetek izplačevanja draginjske priklade tiče, bi bilo pač prikladnejše, ko bi se določil s 1. dnem januarja 1906; vendar se je šolski odsek odločil za 1. dan decembra t. l., da tako ta priboljšek učiteljskim rodbinam pride kot nekako božično darilo. Glede na povedano predlaga torej šolski odsek: Oženjenim ljudskošolskim učiteljem, v dvocem in učiteljicam-vdovam z legitimnimi otroki v deželi kranjski se dovoli od 1. dne decembra t. l. nadalje v mesečnih naprejšnjih obrokih izplačljiva draginjska priklada v visokosti 25% njihovih sistemizovanih stalnih plač in sicer za tako dolgo, dokler se definitivno ne uredi službeni prejemki učiteljstva na ljudskih šolah v deželi kranjski. — Dr. Šustersič je dejal, da je vprašanje učiteljskih plač zopet postalo aktualno. Aktualno vprašanje učiteljskih plač se bo tudi sedaj moralo rešiti, a kako se bo rešilo, ni mogoče sedaj prerokovati. Zato se tudi ne strinja z odstavkom tiskanega poročila, da 25 odstotna priklada ne pomenja še viška, kar bi se moralo pri regulaciji dati. O meri regulacije ne moremo delati obljub, ker ne vemo, kako bo izpadla finančna sanacija in državna pomoč. Brez izdatne državne podpore pri sanaciji dež. financ ne pridemo nikdar do zaželenega zaključka. Država ne bo smela

biti ozkosrčna v tem oziru. Deželne finance vseh kronovin so bolne, in sanacija vseh dežel se bo izvršila le s pomočjo države. Posebno pa je nujno sodelovanje države pri zvišanju učiteljskih plač, ker ima država vso oblast v šoli, ne prispeva pa nič. Glede na predlog šolskega odseka izjavlja, da bodo vsi člani njegovega kluba glasovali zanj. Posebno ga zadovoljuje, da je odsek sklenil še dodatek glede učiteljic, ki morajo iz svojih dohodkov še vzdrževati legitimno družino. Če so družinski očetje v veliki bedi, so take učiteljice še bolj potrebne podpore. Ako ni hotel biti deželni zbor lahko-mišljen, ni mogel več dovoliti. Za leto 1906. imamo pričakovati nedostatek 660.000 K, z draginjskimi dokladi naraste nedostatek mnogo nad 750.000 K, a ni izključeno, da bo še večji. Izdatki dežele za šolstvo so silno narasli. L. 1890. je primanjkljaj dež. šolskega zaklada znašal nad 248.000 K, v proračunu za l. 1906 znaša že 1 milijon 163 K, in po sklepu za draginjske doklade bo znašal nedostatek 1,170.000 K. — Dr. Tavčar je dejal, da letos res ni bilo mogoče izvršiti stalne regulacije. Res je, da niso deželne finance ugodne, a tudi res je, da ne bo mogoče drugače regulirati učiteljskih plač kakor da se zvišajo. Učiteljstvo je beraško plačano in si mora iskati postranski zaslužkov. To je pa tudi vzrok, da je večkrat kvalifikacija slaba. Šolski odsek je priznal, da je učiteljstvo v bedi, saj je dovolil draginjske doklade. Izražam začudenje, da se ni hotelo dati podpore vsemu učiteljstvu. Priznali so, da je vse učiteljstvo v bedi, a delajo se razlike. To je nekaj nečloveškega. Ako je beda v stanu, morajo biti podpore deležni vsi člani. Greši se s tem proti maksimi: Tisti, ki imajo najmanjšo plačo, so v prvi vrsti deležni podpore. To ste storili pri dež. uradnikih. Ta sklep je nesrečen. Oženjeni učitelji so bolj plačani nego neoženjeni in je opaziti v navadnem življenju, da oženjeni učitelji čisto lažje izhajajo nego neoženjeni. S stališča nekake nagrade za oženjenost, kakor so se take nagrade ljudem že delile na Francoskem in drugod, se da to podpisati, a praktično ni, učiteljstvo s tem siliti, da bi si ustanovljalo bedne rodovine. Predlog bo povzročil nasprotstvo med učiteljstvom, kar bo slabo vplivalo na disciplino. Odsekova večina je bila sicer za to, da se da vsemu učiteljstvu podpore, a klerikalci so grozili, da vse preprečijo z obstrukcijo. Zato sem v silobranu in moram glasovati za predlog. — Poslanec Božič obžaluje, da se ni dalo vsemu učiteljstvu podpore. Predlog je nečasten za zbornico. Da se dela razlika med oženjenimi in neoženjenimi, je krivica. Učitelja se mora soditi po delu. Oženjeni učitelji niso boljši od neoženjenih, prej nasprotno. Deželni zbor je naravnost namignil učiteljstvu, naj se ženi. Tak migljaj je nemoralen. Učiteljstvo bo ta dar sprejelo z nevoljo, in plamen, ki gori, se bo še bolj razvnel. Zbornica se mu zdi enaka komisiji, ki premijira žrebce in bike. Glasoval bi za predlog, ki bi vsemu učiteljstvu dal podporo, za odsekov predlog pa ne bo glasoval. Poslanec Jaklič, edini učitelj v zbornici, je zatajil svoj poklic, ker je dejal, da ne govori kot učitelj. Sicer se je zavzemal za odsekov predlog, torej ni privoščil podpore vsemu učiteljstvu. Slava mu! — Končno je govoril še poročevalec Hribar: Tudi jaz sem glede plač istega mnenja kakor Božič. Moral sem se pa akomodovati želji manjšine. Deželni zbor je s počasnim zvišanjem plač tekom let ravnal tako kakor tisti mož, ki je svojemu psu počasi sekal rep, da bi ga manj bolelo. Korenito naj bi uredil stvar. Draginjske razmere so se predručile in tako se morajo tudi plače zvišati. Če bi pred leti temeljito zvišal doklade, bi deželni zbor ne prišel do kalamitete zemljiške obveze. Mi bi imeli na razpolago 600.000 kron, s katerimi bi lahko plače zvišali, poleg tega bi pa država morala odpisati del tega dolga. Dr. Šusteršič meni, da je le moje osebno mnenje stavek v poročilu glede viška bodoče regulacije. V odseku ni nihče ugovarjal. Pravično bi bilo, da bi država prevzela plačevanje učiteljstva v tistem trenutku, ko je sklenila, da bodi pouk obligaten in bi ji tako tudi dežele prispevale. Najbolje bi bilo, da bi naravnost zahtevali, da država prevzame ljudsko šolstvo, ali zadeli bi na odpor pri tistih, ki stoje trdno na stališču deželne avtonomije. Kjer so dolžnosti, morajo biti tudi enake pravice, a vsiljevalno sem glasoval za sedanj

predlog. Draginjske doklade bodo drugo leto večje, nego si mislite, ker bo drugo leto več porok. Zadeli ste v prvi vrsti učiteljice. Jaklič bi bil bolje storil, da ni govoril, zakaj v prvi seji šolskega odseka je bil za to, da se dajo vsemu učiteljstvu enake doklade, potem pa je presedlal in bil zoper to. Učitelj ima največ nadzorstva nad seboj. Jaklič je trdil, da učiteljstvo še to delo, kar ga ima, opravlja z nevoljo. On pa meni, da to delo učiteljstvo opravlja z veseljem in vestno. Res je, da so slabo plačani, a dobro delajo; on jemlje v zaščito učiteljstvo, ker ima kot predsednik c. kr. mestnega šolskega sveta priliko opazovati delovanje učiteljstva. Pri glasovanju je bil sprejet predlog šolskega odseka.

— **Poročilo upravnega odseka** o samostojnem predlogu Ivana Hribarja, Petra Grassellija in tovarišev o ustanovitvi vseučilišča v Ljubljani se glasi: Deželni zbor skleni: 1. C. kr. osrednja vlada se glede na sklepe deželnega zbora kranjskega v sejah dne 28. februarja in 28. decembra 1898 nujno pozivlja, da pospeši vse predpriprave za ustanovitev vseučilišča z bogoslovno, pravoslovno in modroslovno fakulteto v Ljubljani in da kar najprej mogoče pri državnem zboru izposluje ustanovitev tega vseučilišča. 2. Izvoli se pod predvoditeljstvom deželnega glavarja odposlanstvo še dveh članov deželnega zbora v ta namen, da zaprosi avdijence pri Njegovem Veličanstvu cesarju ter ob znožju Najvišjega prestola izroči najvdanejšo prošnjo za ustanovitev vseučilišča v Ljubljani. 3. Izvolijo naj se iz deželnega zbora trije člani v ta namen, da stopijo v stalen vseučiliški odbor, v katerem naj bodo z enakim številom odposlancev zastopani: občinski svet ljubljanski, »Matica Slovenska«, društvo »Pravnik« in profesorski zbor knezoškofijskega semenišča v Ljubljani. Ta odbor naj stopi na primeren način v dotiko tudi z zastopniki slovenske akademične mladine na dunajskem, graškem in praškem vseučilišču. 4. Dovolj se iz deželnega zaklada vsota 3000 kron, ki naj se izplača navedenemu vseučiliškemu odboru v ta namen, da razpiše darila po 1000 kron za trije najboljših znanstvenih spisov, katerih eden naj bo pravoslovne, drugi modroslovne, tretji pa bogoslovne vsebine in katerih vsak obsegaj najmanj pet tiskanih pol. Ta vsota se pa izplača temu odboru le tedaj, če se zaveže poskrbeti za to, da oni spisi, katerim prisodi darila, izidejo v tisku.

— **V koroškem deželnem zboru** so se dne 22. novembra pritoževali poslanci Weiss, Katz, Dreyhorst in Wieser na dež. šolski svet, češ, da kateheti pri krščanskem nauku v šoli širijo slovenščino in izpodrivajo nemščino. — Posl. Grafenauer je ostro prijemal sedanji šolski zistem splošno in posebno v jezikovnem oziru na utrakvističnih šolah in zahteval šestletno šoloobveznost z obligatno dvetletno nedeljsko šolo. Deželni šolski nadzornik Palla je priznal, da so na koroških šolah marsikake pomanjkljivosti in da bo treba precej izboljšati razmere.

— **Češko učiteljstvo za splošno, direktno, enako in tajno volilno pravico.** Na manifestačnem shodu v Pragi se je dne 19. pret. mes. izreklo češko učiteljstvo za splošno, direktno, enako in tajno volilno pravico.

— **Katoliški šulferajn** je imel dne 15. novembra na Dunaju slavnostno zborovanje. Svojo odsotnost je opravičilo več nadvojvodov in nadvojvodinj, baron Gautsch in več ministrov. Papež je poslal v zaprtem pismu svoj blagoslov.

— **V goriškem deželnem zboru** so rešili dne 24. novembra zakon o učiteljskih plačah tako, da zopet ne bo potrjen. Grof Attems je prečital izjavo vlade, ki dovoljuje deželne davščine 4 K na pivo ter 10 % poviška k 100 % dokladi na erarsko potrošnino vina, mošta in mesa, pod pogojem, [da se reši s tem učiteljsko vprašanje. V deželnem zboru pa so sprejeli 20 % doklade na erarsko potrošnino vina, mošta in mesa, od 4 K deželne davščine na pivo pa so določili v šolske svrhe le 1 K — torej so se postavili v nasprotje z izjavo vlade, kar mora imeti za posledico le nesprejetje zakonskega načrta. Dr. Tuma je opozarjal, da se je sklenilo zopet nekaj, kar ne dobi sankcije, ali laški poslanci in njih zavezniki so bili že poprej sklenili, sprejeti tako pokritje, da zopet ne bo nič — dasi so imeli pri rokah jasno stališče vlade.

Šolske tiskovine

priporoča

tiskarna J. BLASNIKA naslednikov
v Ljubljani.

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 1215.

Kranjsko.

Na dvorazredni ljudski šoli v Vodicaah je stalno oddati drugo učno mesto s postavnimi prejemki.

Pravilno opremljene prošnje je poslati po službenem potu tukajšnjemu uradu do 24. decembra 1905.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni na javnih ljudskih šolah na Kranjskem, se imajo izkazati z izpričevalom državnega zdravnika, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku, dne 20. novembra 1905.

Št. 1651.

V litijskem okraju se razpisuje s tem novo sistemizirano učno mesto na vzporednici dvorazredne ljudske šole na Krki v začasno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 10. decembra 1905.

C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 23. novembra 1905.

Št. 1961.

Na dvorazredni ljudski šoli v Hotedršici se razpisuje s tem nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 22. decembra 1905.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 20. novembra 1905.

Št. 1988.

Na dvorazredni ljudski šoli v Hotedršici se razpisuje s tem nadučiteljsko mesto v stalno nameščenje.

Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo semkaj predpisanim potom do 27. decembra 1905.

Prosilci, kateri v kranjski javni šolski službi še niso stalno nameščeni, morajo z državno zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno telesno sposobnost za šolsko službo.

C. kr. okrajni šolski svet v Logatcu, dne 26. novembra 1905.

Št. 2830.

Na štirirazredni ljudski šoli v Sodražici je popolniti začasno učno mesto.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 10. decembra 1905.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 22. novembra 1905.

Št. 2863.

Na petrazredni, z vzporednico popolnjeni ljudski šoli v Loškem Potoku sta popolniti dve učni mesti stalno in eno učno mesto začasno.

Pravilno opremljene prošnje naj se semkaj vlagajo do 15. decembra 1905.

Prosilci, ki še niso stalno nameščeni v kranjski javni službi morajo z državno zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za službovanje.

C. kr. okrajni šolski svet Kočevje, dne 23. novembra 1905.

Št. 1254.

Na mestni nemški dekliški osemrazrednici v Ljubljani je izpraznjeno stalno mesto učiteljice.

Pravilno opremljene prošnje je vlagati pri c. kr. mestnem šolskem svetu do 31. decembra 1905.

Na nedostatne in zakasnele prošnje se ne bo oziralo.

C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani, dne 20. novembra 1905.

Šolske tiskovine

odobrene po dež. šolskem svetu
ter vse tiskovine za obrtne nadaljevalne šole po naj-novejših predpisih priporoča tvrdka

Dragotin Hribar v Ljubljani.

Ne zabite
„Učiteljskega
konvikta!“

Ravnokar je
izšel

Ravnokar je
izšel

ROČNI ZAPISNIK

z imenikom ljudskih šol in učiteljskega osebja na
Kranjskem, Spodnje Štajerskem in Primorskem in z
osebnim statusom kranjskega ljudsko-šolskega učiteljskega

za šolsko leto 1905/06., XII. letnik

Sestavil L. Jelenc.

Cena: Za 75 učencev 1 K 40 v, za 100 učencev 1 K 50 v
za 125 učencev 1 K 60 v, za 150 učencev 1 K 70 v.

Ročni zapisnik je prevzela letos »Zaveza avstr. jugoslovanskih učiteljskih društev« od gosp. Štef. Primožiča v svojo last.

Naroča se obenem s šolskimi tiskovinami v tiskarni Dragotina Hribarja v Ljubljani ali pa pri vodstvu Zaveze.

† Matija Rajh.

Zopet je posegla kruta smrt v naše vrste in nam iztrgala mladega tovariša. Dne 21. pret. m. je umrl po kratki, a jako mučni bolezni tam gori ob slovensko-nemški jezikovni meji zelene Štajerske, v hribovitem št. Jerneju nad Muto gosp. Matija Rajh. Dne 24. pret. m. so ga izročili tihemu grobu.

Šele o Vseh svetnikih se je podal na svoje službeno mesto, kamor je bil pred kratkim imenovan. Bila je to njegova prva, a obenem tudi zadnja pot na težavno službeno mesto, ki ga je jedva poznal. A v kljub temu se ga je veselil, kakor je bilo posneti iz njegovih pisem; še preden je bil imenovan, mi je omenil, da bo št. Jernej njegova »poslednja« službena postojanka. Siromak seveda takrat niti slutil ni, da je pisal resnico.

Jedva je nastopil svoje prvo definitivno učno mesto — poučeval je samo en dan — že je moral v posteljo, iz ktere ni več vstal. Legar, ta strašna morilka človeštva je uničila tako naglo komaj 25letnega, nadbudnega tovariša.

Počivaj v miru, tovariš dragi! Bila Ti zemljica lahka!

M . . . o.